

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do <i>Informatora o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego w Formule 2023</i> obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski – poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2023 i 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2023 i 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.) (aktualizacja 2.: 15 marca 2023 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego (część pisemna na poziomie rozszerzonym) od roku szkolnego 2022/2023**² wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego (część pisemna na poziomie rozszerzonym) w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.
2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

III etap edukacyjny (poziom podstawowy i rozszerzony)

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
 1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
 2. Rozumienie historii literatury i dziejów kultury jako procesu, a także dostrzeganie roli czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na ten proces.
 3. Rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa.
 4. Rozróżnianie kultury wysokiej i niskiej, elitarnej i popularnej oraz dostrzeganie związków między nimi.
 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
 6. Kształtowanie różnorodnych postaw czytelniczych: od spontanicznego czytania do odbioru opartego na podstawach naukowych.
 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
 8. Kształcenie umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.
 9. Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także krytycznego odbioru przekazów medialnych oraz świadomego korzystania z nich.
 10. Budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka.

¹ Dz.U. 2022, poz. 1116.

² Dokument jest dostępny pod adresem:

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_polski_PR.pdf

³ Dz.U. 2022, poz. 1246.

11. Kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierność, odpowiedzialność, umiar) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzm, sprawiedliwość, obowiązkowość, szlachetność, walka, praca, odwaga, roztropność).

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.
2. Wzbogacanie umiejętności komunikacyjnych, stosowne wykorzystanie języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych.
3. Funkcjonalne wykorzystywanie wiedzy o języku w odczytaniu sensów zawartych w strukturze głębokiej tekstów literackich i nieliterackich.
4. Świadome wykorzystanie działań językowych w formowaniu odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
5. Uważliwanie na piękno mowy ojczystej, wspomaganie rozwoju kultury językowej, doskonalenie umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.
3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.
5. Rozwijanie umiejętności tworzenia tekstów o wyższym stopniu złożoności.

IV. Samokształcenie.

1. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.
2. Wyrabianie nawyku samodzielnej, systematycznej lektury.
3. Umacnianie postawy poszanowania dla cudzej własności intelektualnej.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

Na egzaminie maturalnym będą sprawdzane również wiadomości i umiejętności nabyte w szkole podstawowej.

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
I. Kształcenie literackie i kulturowe.	
1. Czytanie utworów literackich. Zdający:	
1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm,	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:

<p>pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;</p> <p>2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);</p> <p>3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;</p> <p>4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;</p> <p>5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;</p> <p>6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;</p> <p>7) rozumie pojęcie groteski, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej artystyczny i wartościujący charakter;</p> <p>8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;</p> <p>9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;</p> <p>10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;</p> <p>11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy</p>	<p>1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;</p> <p>2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;</p> <p>3) rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych oraz odczytuje ich funkcje;</p> <p>4) rozróżnia grupę literacką i pokolenie literackie; rozpoznaje założenia programowe w utworach literackich różnych epok;</p> <p>5) rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;</p> <p>6) rozpoznaje w utworach literackich konwencje: baśniową, oniryczną, turpistyczną, nadrealistyczną, postmodernistyczną;</p> <p>7) określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (rodzajowego, gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie;</p> <p>8) rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <p>9) rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;</p> <p>10) porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;</p> <p>11) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;</p> <p>12) rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych</p>
---	--

<p>oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <p>12) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego;</p> <p>13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;</p> <p>14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;</p> <p>15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;</p> <p>16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.</p>	<p>i estetycznych w utworach literackich.</p>
<p>2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:</p>	
<p>1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;</p> <p>2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;</p> <p>3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe;</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <p>2) wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;</p> <p>3) rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;</p> <p>4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;</p> <p>5) rozpoznaje i charakteryzuje główne style w sztuce;</p>

<p>4) rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; 5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; 7) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.</p>	<p>6) odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach; 7) zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.</p>
<p>II. Kształcenie językowe.</p>	
<p>1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:</p>	
<p>1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi; 2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; 3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; 4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.</p>
<p>2. Zróżnicowanie języka. Zdający:</p>	
<p>1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście; 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania; 3) rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku; 4) zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; 5) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście; 6) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) rozumie pojęcie socjolektu; rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne; 2) określa właściwości języka jako nośnika i przekaźnika treści kulturowych; 3) rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny (dzieła literackiego, autora) oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; 4) określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich.</p>

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); 2) rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimie, elipsy, paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu; 3) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; 4) odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcję innowacji językowej w tekście; 5) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; 6) rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje; 7) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji. 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja); 2) określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej); 3) określa rolę języka w budowaniu obrazu świata.
4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły <i>nie</i> oraz partykuły <i>-bym, -byś, -by</i> z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń <i>-ji, -ii, -i</i>; zapisu przedrostków <i>roz-, bez-, wes-, wz-, ws-</i>; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (<i>ą, ę</i>) oraz połączeń <i>om, on, em, en</i>; pisowni skrótów i skrótowców; 2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; 3) rozumie stylistyczną funkcję zamierzonego błędu ortograficznego w tekście artystycznym. 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi.</p>
III. Tworzenie wypowiedzi.	
1. Elementy retoryki. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p>

<ol style="list-style-type: none"> 2) wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; 3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; 5) rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; 7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; 8) rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym; 9) rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; 2) stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy); 3) rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących; 4) rozumie pojęcie sarkazmu, wskazuje jego funkcje w tekście oraz przedstawia propozycję odczytania; 5) rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
<p>2. Mówienie i pisanie. Zdający:</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; 3) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; 4) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; 5) odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; 6) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; 7) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: esej, interpretacja porównawcza.</p>

<p>mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;</p> <p>8) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <p>9) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;</p> <p>10) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.</p>	
<p>IV. Samokształcenie. Zdający:</p>	
<p>1) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <p>2) korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;</p> <p>3) dokonuje krytycznej selekcji źródeł;</p> <p>4) wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;</p> <p>5) wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji;</p> <p>6) posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi).</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową.</p>

Lektura obowiązkowa	
POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
<p>1. Utwory literackie (epickie i dramatyczne) poznawane w całości (na egzaminie maturalnym obowiązuje znajomość całego utworu):</p>	
<p>1) Jan Parandowski, <i>Mitologia</i>, część I <i>Grecja</i>;</p> <p>2) Sofokles, <i>Antygona</i>;</p> <p>3) Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i>;</p> <p>4) William Szekspir, <i>Makbet</i>;</p> <p>5) Molière, <i>Skąpiec</i>;</p>	<p>1) William Szekspir, <i>Hamlet</i>;</p> <p>2) Juliusz Słowacki, <i>Lilla Weneda</i>;</p> <p>3) Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska Komedia</i>;</p> <p>4) realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac,</p>

<p>6) Adam Mickiewicz, <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III;</p> <p>7) Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>;</p> <p>8) Bolesław Prus, <i>Lalka</i>;</p> <p>9) Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>;</p> <p>10) Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>;</p> <p>11) Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>;</p> <p>12) Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>;</p> <p>13) Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>;</p> <p>14) Tadeusz Borowski, opowiadania: <i>Proszę państwa do gazu</i>, <i>Ludzie, którzy szli</i>;</p> <p>15) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i>;</p> <p>16) Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>;</p> <p>17) Albert Camus, <i>Dżuma</i>;</p> <p>18) George Orwell, <i>Rok 1984</i>;</p> <p>19) Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>;</p> <p>20) Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> (wybrane opowiadanie); <i>Górá „Edek”</i> (z tomu <i>Prawo prerii</i>);</p> <p>21) Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> (z tomu <i>W kraju niewiernych</i>);</p> <p>22) Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> (z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>);</p> <p>23) Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> (z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>).</p>	<p><i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i>, lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>);</p> <p>5) Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>;</p> <p>6) Michaił Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i>;</p> <p>7) Stanisław Ignacy Witkiewicz, <i>Szewcy</i>;</p> <p>8) Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu <i>Sklepy cynamonowe</i>;</p> <p>9) Tadeusz Konwicki, <i>Mała Apokalipsa</i>;</p> <p>10) Sławomir Mrożek, wybrane opowiadania.</p>
<p>2. Utwory literackie (epickie i dramatyczne) poznawane we fragmentach (na egzaminie maturalnym nie obowiązuje znajomość całego utworu):</p>	
<p>1) <i>Biblia</i>, w tym fragmenty <i>Księgi Rodzaju</i>, <i>Księgi Hioba</i>, <i>Księgi Koheleta</i>, <i>Pieśni nad Pieśniami</i>, <i>Księgi Psalmów</i>, <i>Apokalipsy św. Jana</i>;</p> <p>2) Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty);</p> <p>3) <i>Lament świętokrzyski</i> (fragmenty); <i>Legenda o św. Aleksym</i> (fragmenty); <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty);</p> <p>4) <i>Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu</i> (fragmenty);</p> <p>5) <i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty);</p> <p>6) Gall Anonim, <i>Kronika polska</i> (fragmenty);</p> <p>7) Dante Alighieri, <i>Boska Komedia</i> (fragmenty);</p> <p>8) Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty);</p> <p>9) Jan Chryzostom Pasek, <i>Pamiętniki</i> (fragmenty).</p>	<p>1) Homer, <i>Odyseja</i> (fragmenty);</p> <p>2) Arystoteles, <i>Poetyka</i>, <i>Retoryka</i> (fragmenty);</p> <p>3) Platon, <i>Państwo</i> (fragmenty);</p> <p>4) św. Augustyn, <i>Wyznania</i> (fragmenty);</p> <p>5) św. Tomasz z Akwinu, <i>Summa teologiczna</i> (fragmenty);</p> <p>6) Michel de Montaigne, <i>Próby</i> (fragmenty);</p> <p>7) Franz Kafka, <i>Proces</i> (fragmenty).</p>

3. Utwory poetyckie (na egzaminie maturalnym nie będzie sprawdzana znajomość treści wierszy):	
<p>1) Horacy – wybrane utwory; 2) <i>Bogurodzica</i>; 3) Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: <i>Pieśń IX</i> ks. I, <i>Pieśń V</i> ks. II; <i>Tren IX</i>, <i>Tren X</i>, <i>Tren XI</i>, <i>Tren XIX</i>; 4) wybrane wiersze następujących poetów: Daniel Naborowski, Jan Andrzej Morsztyn, Mikołaj Sęp-Szarzyński; 5) Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>, wybrane satyry; 6) Franciszek Karpiński, wybór sielanek i liryki religijnej; 7) Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; 8) Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; 9) wybrane wiersze następujących poetów: Cyprian Kamil Norwid, Adam Asnyk, Jan Kasprowicz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff, Bolesław Leśmian, Julian Tuwim, Jan Lechoń, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Julian Przyboś, Krzysztof Kamil Baczyński, Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Czesław Miłosz, w tym wybrane wiersze z tomu <i>Ocalenie</i> oraz <i>Traktat moralny</i> (fragmenty), Tadeusz Różewicz, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, w tym wybrane wiersze z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z oblężonego Miasta</i>, Stanisław Barańczak, Wojciech Wencel; 10) wybrane utwory okresu stanu wojennego.</p>	<p>1) Jan Kochanowski, <i>Treny</i> (jako cykl poetycki); 2) Cyprian Kamil Norwid, <i>Bema pamięci żałobny – rapsod</i>, <i>Fortepian Szopena</i>, <i>Czarne kwiaty</i> (fragmenty), <i>Promethidion</i> (fragmenty); 3) wybrane wiersze następujących poetów: Józefa Czechowicza, Tadeusza Gajcego, Mirona Białoszewskiego.</p>
4. Inne:	
<p>powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego oraz Agnieszki Osieckiej.</p>	<p>wybrane eseje następujących autorów: Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza (co najmniej po jednym utworze).</p>

	2	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		9–10	Zmiana listy lektur obowiązkowych

Lista lektur obowiązkowych w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 (zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi)

Poziom podstawowy

Biblia, w tym fragmenty *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Pieśni nad Pieśniami*,
Księgi Psalmów, *Apokalipsy św. Jana*

Jan Parandowski, *Mitologia*, część I *Grecja*

Homer, *Iliada* (fragmenty)

Sofokles, *Antygona*

Lament świętokrzyski (fragmenty)

Legenda o św. Aleksym (fragmenty)

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)

Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu (fragmenty)

Pieśń o Rolandzie (fragmenty)

Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty)

Dante Alighieri, *Boska Komedia* (fragmenty)

Jan Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*

Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty)

Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty)

William Szekspir, *Makbet*

Molier, *Skąpiec*

Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, *Dziady* cz. III

Juliusz Słowacki, *Kordian*

Bolesław Prus, *Lalka*

Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*

Henryk Sienkiewicz, *Potop*

Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*

Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*, *Ludzie, którzy szli*

Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*

Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*

Albert Camus, *Dżuma*

George Orwell, *Rok 1984*

Sławomir Mrożek, *Tango*

Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie), *Górną „Edek”* (z tomu *Prawo preii*)

Jacek Dukaj, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*)

Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)

Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)

Ponadto z zakresu szkoły podstawowej: bajki Ignacego Krasickiego, *Dziady* cz. II i *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, *Balladyna* Juliusza Słowackiego.

Poziom rozszerzony

Homer, *Odyseja* (fragmenty)
Arystoteles, *Poetyka*, *Retoryka* (fragmenty)
Platon, *Państwo* (fragmenty)
św. Augustyn, *Wyznania* (fragmenty)
św. Tomasz z Akwinu, *Summa teologiczna* (fragmenty)
Michel de Montaigne, *Próby* (fragmenty)
William Szekspir, *Hamlet*
Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*
Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska Komedia*
realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, *Ojciec Goriot* lub Charles Dickens, *Klub Pickwicka*, lub Mikołaj Gogol, *Martwe dusze*, lub Gustaw Flaubert, *Pani Bovary*)
Stanisław Wyspiański, *Noc listopadowa*
Franz Kafka, *Proces* (fragmenty)
Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*
Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy*
Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe*
Tadeusz Konwicki, *Mała Apokalipsa*
Sławomir Mrożek, wybrane opowiadania

W wypracowaniu na poziomie rozszerzonym zdający może również odwołać się do lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej, nieujętych w wymaganiach egzaminacyjnych, tj.:

Poziom podstawowy

William Szekspir, *Romeo i Julia*
Ignacy Krasicki, wybrane satyry
Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym *Romantyczność*
Bolesław Prus, *Z legend dawnego Egiptu*
Władysław Stanisław Reymont; *Chłopi* (tom I – *Jesień*)
Stefan Żeromski, *Rozdzióbią nas kruki, wrony...*
Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty)
Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty)
Antoni Libera, *Madame*
Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty)
Ponadto z zakresu szkoły podstawowej: *Zemsta* Aleksandra Fredry.

Poziom rozszerzony

Arystofanes, *Chmury*
Wergiliusz, *Eneida* (fragmenty)
François Rabelais, *Gargantua i Pantagruel* (fragmenty)
Jan Kochanowski, *Treny* (jako cykl poetycki)
Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie
Janusz Głowacki, *Antygona w Nowym Jorku*

	3	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		8, 14	Liczba punktów możliwych do zdobycia w części pisemnej egzaminu.

W roku 2023 oraz 2024 w części pisemnej z języka polskiego zadaniem zdających będzie tylko napisanie wypracowania. Za napisanie wypracowania zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie 35 punktów.

	4	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		29–30	Modyfikacja zasad oceniania wypracowania w zakresie kryteriów: <i>4a. Zakres i poprawność środków językowych; 4c. Poprawność interpunkcyjna</i>

1. 4a. Zakres i poprawność środków językowych

Poprawność środków Zakres środków		Nie więcej niż 3 błędy jęz.	4–5 błędów jęz.	6–7 błędów jęz.	8–9 błędów jęz.	10–11 błędów jęz.	12–14 błędów jęz.	15–17 błędów jęz.	18 lub więcej błędów jęz.
		A	B	C	D	E	F	G	H
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiających pełną i swobodną realizację tematu.	7 pkt	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo: za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający, i znajdują się w niej 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

2. 4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:</i> Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 10 błędów interpunkcyjnych.	2 pkt
Praca zawiera 6–10 błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:</i> Praca zawiera 11–20 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 11 lub więcej błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:</i> Praca zawiera 21 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

	5	Nr strony/stron w <i>Informatorze</i>	<i>Zakres zmiany</i>
		32–79	Anulowane zadania w części pierwszej egzaminu – <i>Test</i>

Z powodu rezygnacji w roku 2023 oraz 2024 z testu na poziomie rozszerzonym anuluje się zadania w części pierwszej egzaminu.

	6	Nr strony/stron w <i>Informatorze</i>	<i>Zakres zmiany</i>
		81–93	Anulowane zadania w części drugiej egzaminu – <i>Wypracowanie</i>

Z powodu niezgodności treści zadania z wymaganiami egzaminacyjnymi anuluje się następujące tematy wypracowań w części drugiej egzaminu:

Temat 1. (s. 81–93)